

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 30
máj 2020
cena 1 euro

5

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Mal iný názor, skončil vo väzení

NÁŠ ROZHOVOR

Profesionálna kariéra Jozefa Smatanu (1925) sa začala úspešne rozvíjať hneď po skončení Obchodnej akadémie. Najskôr na ministerstve financií prvej Slovenskej republiky a po druhej svetovej vojne pokračoval v práci na ministerstve až do vlády Antonína Novotného. Do hľadáčika ŠtB sa dostal potom, keď spolu s kolegami Švigarom a Brandoburom napísali list na veľvyslanectvá víťazných mocností. Sťažovali sa, ako je Slovensko v spoločnom štáte poškodené, v koľkých oblastiach sa tak deje, čo pracovníci ministerstva financií aj preukázali. V decembri tohto roku uplynie desať rokov od jeho smrti. O peripetiách rodiny, ktorá si dovoľila postaviť sa na odpor proti útlaku pražského centralizmu a komunistického režimu, sa rozprávame so synom Jozefa Smatanu, Gabrielom SMATANOM (1967).

● Ktovie či to máte v génoch, faktom zostáva, že podobnosť vášho konania s konaním vášho otca je viac než len podobná. Pred piatimi rokmi ste pre Svedectvo povedali, že otca nahnevali „rozprávky“ Novotného na Bratislavskom hrade o tom, ako Slovensko v spoločnom štáte získalo. Vytmavil mu to spolu s dvoma kolegami, čo im režim neodpustil.

Pokračovanie na 10. strane

Gabriel Smatana

Foto archív

V čísle

Ján Litecký Šveda
**Boľševický
modlitebný mlynček** 2
Eva Zelenayová
**Slovensko na prahu
liberálnej demokracie** 3

Juraj Vrábel
**Aj Boh plače
nad nami** 4
Ján Orosch
**Kostoly
ako hrozba?** 5

Ludovít Košík
**Väzenie mu
neukradlo talent** 6
Ivan Mrva
**Epidémie sužovali
i našich predkov** 7

Jozef Timko
**Režim rozdelil syna
s otcom** 8
Peter Sokolovič
**Je čas mlčať
a čas hovoriť** 12

ročník 30 • máj 2020

Bolševický modlitebný mlynček

Keďže náš predvoj pokroku a mieru, presnejšie komunisti, ešebáci a ich deti, po malých turbulenciách 90. rokov opäť ovládli všetky hlavné médiá, svoj komunistický slovník nám už otrepávajú o hlavu prakticky každý deň. Vráťane osláv zločinov proti ľudskosti, keďže tie im umožnili nehatený prístup k válovm. Jeden z ich najdôležitejších pojmov, priam svorník ich propagandy, je donekonečna omieľané slovo „oslobodenie“. Asi si myslia, že keď sa im ho podarí vysloviť miliónkrát, že ľudia uveria, že pravá sloboda znamená vraždenie, rabovanie, zrušenie štátnosti, znásilňovanie a odvoz tisícov nevinných do neľudských GULAGov. Niečo ako budhistické modlitebné mlynčeky. Nehovoriac už o krvavom terore, ktorý nasledoval potom.

Tak sa pozrime trochu na to, čo tvorí základ tohto slova, na historické fakty. Myslím teraz nezaujaté fakty a nie propagandistické táraniny dodnes sa prostitujúci komunistických „historikov“. Samozrejme, že práve fakty sú najväčším nepriateľom každého nezmyselného názoru a lži. A tých faktov a objektívnych svedectiev, napriek bolševickému páleniu a skartovaniu nepohodlných materiálov, je chvalabohu ešte dosť. Tu iba vyberiem zo spomienok básnika Mikuláša Šprinca z knihy *K slobodným pobrežiam*, ktorú vydala v roku 2004 Matica slovenská. Tak sa trochu začítajme, ako „sloboda“ prichádzala do Bratislavy.

„V celej veľkej Bratislave neostal ani jeden obchod, ktorý by nebol vyrabovaný a zničený. Okrem toho takto vyplundrované obchody zvyčajne podpaľovali, ako keby besnota po ničení dosiahla svoj šialený vrchol. Za niekoľko dní nebolo v bohatej a zásobami plnej Bratislave ničoho. Ani jedného auta, ani jedného autobusu, ani jedného voza, ani jedného bicykla, koňa, kravy. Úplne nič. Vínom naplnené bratislavské pivnice sa otvárali pod pažbami pušiek a zlatý mok bratislavských kopcov tiekol ulicami. Po kolená tackali sa v ňom ruskí vojaci a všetka háved mesta, ktorá im prišla na pomoc v týchto orgiách šialenstva. Bakchus a Venuša tancovali v divom tanci, oblečení do ruských uniforiem.“

Strieľalo sa od buka do buka

Každú chvíľu ste videli, ako žena alebo dievča uteká pred útočníkmi a násilníkmi. Vyzeralo to ako organizované hanobenie bezbranného obyvateľstva, ktoré hľadalo spasenie v najtemnejších kútoch, kam neutekalo ani pred mínami, ani pred strelami.“

„Mnohí sa nazdávali, že slovenský komunizmus bude predsa len inakší, keďže rástol pod slobodným nebom kresťanskej krajiny a občianskych slobôd. Ale i táto nádej vyšla navivoč. Slovenskí komunisti dokázali byť ešte pomstychtivejší a barbarskejší a s ľuďmi, ktorí neboli komunisti, zaobchádzali ešte horšie. Masové zatváranie, šikanovanie a mučenie, presne odkukané od agentov tajnej polície, môžu prikrývať celými horstvami krásnych slov. Spod týchto suťín lži budú vždy trčať slabo a zle zahrabané nohy mŕtvol a ich krv, ktorú nemôžu zasypať ani pieskom celého Ruska.“

Stále agresívnejšej bolševickej propagande sa už postavila čelom aj

ináč dosť neschopná Rada EÚ a prijala uznesenie o vine na rozpútaní 2. svetovej vojny. Fakticky správne a zodpovedajúc historickým skutočnostiam kladie Nemecko a Sovietsky zväz na jednu úroveň. Nakoniec pre toho, kto pozná aspoň malú násobilku európskych dejín, to nie je nijaká novinka. Iba pre tých, ktorí si súdruhmi učiteľmi načisto nechali vymyť mozog. Spamätávať sa už začínajú totiž aj Česi, hoci pre nich termín „oslobodenie“ nie je až taký zvrátený ako pre nás. Postupne začína v ich verejnosti prevládať prosté konštatovanie, podporené historickými faktami, že v roku 1945 iba hneďú okupáciu vystriedal červený teror. V rámci toho sa dokonca rozhodli, že z Prahy odstránia sochu jedného takého „osloboditeľa“, maršála Koneva, k čomu im môžeme iba zatlieskať. Preto nezaškodí aspoň trochu pripomenúť, ako sa táto sovietska generalita správala k svojim vojakom. Nuž presne rovnako, ako všetci červení politici a komisári, pre ktorých ľudský život bol menej ako špina za nechtami. To veľmi dobre vidno na tom, ako sa správali k svojim padlým.

Do boja ako na jatky

Ruský autor Viktor Suvorov poukazuje na to, že okrem nenormálne vysokého počtu padlých červenoarmejcov na jedného padlého Nemca, je aj nenormálne vysoký počet padlých, ktorých mená sú neznáme. Po boji bol každý nemecký dôstojník povinný odstrániť z bojiska okrem techniky aj padlých, ktorých pochovávali každého do zvláštneho hrobu. Určite ste už videli fotografie z 2. svetovej vojny, kde aj padlí slovenskí vojaci spočívali vo svojich hroboch pod skromnými drevenými križmi. No sovietski velitelia kázali nahádzať padlých väčšinou do jamy alebo zákopu a zahrnulo sa to zemou. Kosti vojakov, hnáty, obielené rebrá, sa objavujú v poliach a lesoch dodnes. Jeden z tých veliteľov, pre ktorého obyčajný vojak bol menej ako dobytok, bol súdruh Konev. Práve v jeho armáde padlo najviac vojakov, asi 700 000, pretože do boja ich hnal ako na jatky. A dobre vedel prečo, pretože on a všetci červení komisári sa úžasne báli prehratej vojny. Nie kvôli Nemcom, ktorí by ich možno boli postavili pred nejaký civilizovaný súd, ale kvôli vlastnému národu. Dobré vedeli, že by im „sovietsky ľud“ dobre zrátal tých 25 rokov orgií nepričetného násillia a mučenia a roztrhal by ich holými rukami.

Občas sa stane, že komunistický slovník začujeme aj od ľudí, ktorí s ním nemajú nič spoločné a ani ich nikdy nezaujímal. No keď si uvedomíme, čo sa denne valí z bolševických médií, nemôžeme sa veľmi čudovať. Už by však bolo načase, aby aj človek, ktorého politika až tak nezaujíma, prestal používať tento slovník, aby si konečne uvedomil, že to je **zločinecký** slovník. Politika – nepolitika. Ved kto by chcel byť dobrovoľne na strane zločinu? Na záver ešte raz stručne Viktor Suvorov: „Červená armáda nebojovala proti Hitlerovi kvôli tomu, aby niekomu priniesla slobodu, ale preto, aby vohnala ľudstvo do pracovných armád Marxa, Lenina, Trockého a Stalina. Akú slobodu mohol priniesť susedným národom najkrvavejší režim v dejinách ľudstva?“

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Vydavateľ:** PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska [KPVS] • **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová • **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón:** 02-5263 8156 • **e-mail:** uzpko@mail.t-com.sk • **webová stránka:** www.pv-zpko.sk • **IČO:** 00679879 • **Cena jedného výtlačku:** 1 EURO • **Predplatné 10 EUR/kalendárny rok** • **Predplatné pre zahraničných abonentov: 50 USD** vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 • **EV:** 3851/09 • **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. • **Nevyžiadané rukopisy nevraciam** • **ISSN:** 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

Niekoľko praktických slov

■ Nešťastný koronavírus sa prirodzene dotkol aj našej organizácie a našej práce. Zatiaľ nemáme správy o tom, žeby ochorel niektorý náš člen. Keďže však jadro našej organizácie tvoria ľudia, označení korona slovníkom ako 65+, odporúčame všetkým, aby vzorne dodržiavali všetky pokyny vlády a krízového štábu. My nie sme ani epidemiológovia, ani špeciálni lekári či odborníci na vírusy, takže nám neprináleží akokoľvek špekulovať, iba sa zodpovedne správať voči sebe a svojmu okoliu.

Rovnako považujeme za neprimerané, ba priam za nečestné z týchto nešťastných udalostí vytĺkať akýkoľvek politický kapitál.

■ Napriek epidémii ústredie pracuje nepretržite, aj keď v zmenených podmienkach. Naša sekretárka a účtovníčka zatiaľ všetko zvládajú aj z domu vďaka vymoženostiam informačných technológií. Po novom sa tomu vraví home office. Vedenie okrem rôznych každodenných drobností sa sústredilo na organizovanie výroby, zoznam mien a osadenie nových tabúl pre náš pamätník na cintoríne Vrakúňa.

No a ako práve čítate, funguje aj vydávanie a tlač Svedectva, začo mimoriadne ďakujem našej obetavej šéfredaktorky Ing. Eve Zelenayovej a neúnávnemu predsedovi redakčnej rady dp. ThDr. Jánovi Košiarovi.

■ Samozrejme, koronavírus mal aj nejaké menej príjemné dopady na našu prácu. Museli sme zrušiť niekoľko akcií, napríklad už povestnú spomienku na

Barbarskú noc v Banskej Bystrici, nemohli sa konať výročné členské schôdze, vrátane rokovania celoštátnej Výkonnej rady, neorganizuje sa zájazd do Jáchymova, o ktorom sme uvažovali a ešte nevieme, či sa nám podarí zorganizovať aspoň odborný historický seminár. Ten by sme veľmi chceli zorganizovať už aj preto, že spoločné stretávanie patrí k tým ľudske najpríjemnejším stránkam našej činnosti, ktoré sme tak rapidne museli obmedziť.

■ Keďže my sme organizácia ľudí, ktorí si aj v najťažších podmienkach vždy vedeli zachovať vnútornú slobodu, rovnako počas prenasledovania ako aj vo väzení, verím, že si túto slobodu a čistý pohľad zachováme aj medzi štyrmi stenami nášho príbytku, kam nás prikvačila táto kríza. A možno sa aspoň dostaneme k tomu, dať ešte zopár spomienok na papier, alebo spraviť poriadok medzi písomnosťami, kde možno nájdeme zaujímavý dokument pre náš časopis.

■ Pripomínam, že až do odvolania nie sú na ústredí žiadne úradné hodiny pre členov ani pre verejnosť. Toto zároveň odporúčame aj všetkým regionálnym kanceláriám, aby taktiež dodržiavali aj miestne nariadenia, ak sú nejaké osobitné.

Poštu je ideálne adresovať na moju domácu adresu Lazaretská 11, 811 08 Bratislava

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

Slovensko na prahu liberálnej demokracie

Zatknutím biskupa Jána Vojtaššáka 5. mája 1945 sa v obnovenom Česko-Slovensku položili základy pre monster proces proti hierarchom Katolíckej cirkvi i na prenasledovanie Cirkvi a veriacich katolíkov. Stalo sa tak krátko po návrate Edvarda Beneša z exilu v Londýne, kde prečkal druhú svetovú vojnu. Z oficiálnych štatistík vyplýva, že počas Benešovho funkčného obdobia od mája 1945 do februára 1948 odsúdili tzv. „mimoriadne ľudové súdy“ na trest smrti 738 ľudí, z toho 66 žien. Bolo to viac popravených, než za celú éru komunistov v rokoch 1948-1989, kedy popravili 456 ľudí.

Pražský centralizmus znamenal pre Slovensko nielen hospodárske škody, ale aj ujmu na ľudských právach. Kto sa opovážil snívať o obnovení slovenskej štátnosti, skončil ako trojica bývalých trenčianskych študentov Tunega, Tesár, Púčik na šibenici a kto kritizoval diskriminačné postavenie Slovenska skončil vo väzení, ako otec Gabriela Smatanu, s ktorým je rozhovor v aktuálnom vydaní Svedectva. Pracoval na ministerstve financií a vedel, ako Slovensko dopláca na spoločný štát. Keď to pre-

zidentovi A. Novotnému zrátal, putoval do väzenia. Vydobyť si štátnu samostatnosť vôbec nebolo bez obetí, ale slovenská historiografia zafažená čechoslovakistami si ju dodnes neváža. Dokonca tvrdý odporca Mečiara, Ján Čarnogurský, ktorý počas jeho vlády na bratislavskom Námestí SNP hrozil vládnej koalícii

SLOVO SVEDECTVA

„my vás naučíme báť sa!“ usiloval sa zbaviť nálepky odporcu samostatnosti, keď konštatoval, že Mečiara nemožno odsúdiť, lebo je otcom novodobej štátnosti. Žiaľ, dodnes v spoločnom vedomí cítiť názor, že mať svoj štát je zločin. A má aj svoje historické pozadie, keď Slovákov požadujúcich uznanie národa označovali za separatistov a po druhej svetovej vojne tak s nimi aj naložili, vrátane prvého slovenského prezidenta Jozefa Tisu.

Na povojnové obdobie, keď Beneš pricestoval do Košíc a prevzal moc, spomína otec Jána Čarnogurského – Pavol Čarnogurský v knihe Súboj s komunizmom. Autor knihy spomienok vydáva svedectvo aj o tom, že českí politici mali na Slovensku vždy dosť sluhov. Jedným z nich bol Vavro Šrobár, o ktorom P. Čarnogurský napísal: „Zrejme vyčkáva

príchod Dr. E. Beneša, aby s ním kul plány zaisťiť plný český vplyv na Slovensku a vykynožiť ľudáctvo, o ktorom raz v roku 1925 vyhlásil, že to je oživený slovenský nacionalizmus.“ (Zrejme preto sa až do svojej smrti jeho vnuk ustavične objavoval v markizáckej Smotánke?) Pre Slováka, biskupa Jána Vojtaššáka, bolo ultimátum v podobe požiadavky, ktorú mu na Spišskú Kapitulu doniesol Pavol Čarnogurský od novej vlády: „Napísať vyhlásenie, že uznávate novú československú vládu a podriadite sa jej zákonom a úpravám“ absolútne neprijateľné. A tak aj reagoval: „To nikdy neurobím i keby ma to stálo život a postavenie!“

Procesy z rokov 1945 až 1948 boli tvrdou predohrou nastupujúceho komunistického režimu. Od roku 1989 sa Slovensko nehlásilo k nijakej ideológii. Až ostatné Programové vyhlásenie vlády (PVV) pretláča liberálnu demokraciu a aj napriek tomu šéfa Kresťanskej únie a poslankyňa NR SR Anna Záborská vyhlásila, že PVV je úspech pre kresťanov. Len aby tá avizovaná zmena nespočívala práve v premene kresťanského Slovenska na liberálne.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Zahaľujeme si tváre, nie pravdu

Redakčná rada Svedectva v čase pandémie pracuje v obmedzenom režime a dodržiava prísne hygienické nariadenia. V takomto maskovaní iste príde vhod, kto je kto.

Na snímke sprava predseda redakčnej rady Ján Košiar a členovia Ivan Mrva, Eva Zelenayová a Ján Litecký Šveda.

Foto Ján Vlnka

Aj Boh plače nad nami

Prvú informáciu o koronavíruse zaznamenali v Číne 31. decembra 2019. Čínski vedci informovali, že vírus sa objavil v meste WU – CHAN, v ktorom záhadne ochorelo 59 ľudí. Prevláda medzi nimi názor, že nákaza sa pravdepodobne preniesla na človeka konzumáciou netopiera, ktorý obsahuje nebezpečný vírus. Potom vznikali rôzne teórie i slovná prestrelka medzi politikmi Číny, Francúzska a USA.

Prvý prípad nakazenia koronavírusom na Slovensku bol zaznamenaný 6. marca 2020 v Bratislave. Avšak nikto netušil, že vírus sa bude šíriť do celého sveta s nekontrolovateľnou rýchlosťou. Začali sa vykonávať prísne opatrenia: hygienici a politici zatvorili hranice, obchody, vyhlásili karanténu, sprísnilo hygienické a epidemiologické opatrenia. Na verejnosti ľudia musia nosiť rúška, odkladajú sa plánované operácie, zakazujú kultúrne a športové podujatia, bohoslužby sa slúžia bez prítomností ľudí a mohli by sme pokračovať ďalej. A čo je najhoršie, že ani odborníci nevedia povedať, kedy sa to skončí a s akými následkami. Svet akoby sa zastavil. Mnohí diskutujú, prečo sa to stalo. Teológovia sa prú o tom, či je to Boží trest alebo navštívenie. Pápežský kazateľ Raniero Cantalamessa na Veľký piatok povedal, že aj Boh plače nad nami. A tak je na mieste otázka, aké sú príčiny tejto tak zákernej choroby. Presnú odpoveď vie iba Pán Boh.

Bezbožná Európa

Paradoxne mocní tohto sveta vynechali v európskej ústave čo i len zmienku o Bohu a dnes ho prosíme na kolénach o odpustenie a požehnanie. Modlitbu sme si nechávali na koniec dňa, keď sme únavou padali do postele, dnes vstávame s modlitbou na perách. Aký smutný bol pohľad na pápeža Františka, ktorý osamotený kráčal Svätopeterským námestím, aby v netradičnom čase 27. marca udelil po-

žehnanie Urbi et Orbi s prosbou za odvrátenie pandémie koronavírusu. Na Veľký piatok sa v Turíne pred vzácnou relikviou rubáša Ježiša Krista konala prosebná pobožnosť, ktorú viedol arcibiskup Mons. Cesare Nosiglia. Polícia v španielskom meste Jaén priniesla na kliniku obraz Krista Kráľa a ikonu Matky ustavičnej pomoci za aplauzu zdravotníkov. A u nás na Slovensku televízia Lux denne vysiela tri sv. omše. V Bazilike Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne sa večer konajú modlitby za našu krajinu. Možno aj preto Slovensko nemá toľko nakazených a mŕtvych. Tieto skutočnosti sa v bežnom živote nekonajú. My si môžeme len vstupovať do svedomia a tam hľadať odpovede.

Hriechy konzumnej spoločnosti

Olomoucky arcibiskup Mons. Jan Graubner sa modlí týmito slovami: „Pane, dobrý Bože, obraciame sa k Tebe vo svojej tiesni. Priznávame nielen svoju obmedzenosť, ale i bezmocnosť. Vraciame sa k Tebe a vyznávame, že Ty si Všemohúci. Ty jediný si Pán. Len Tebe patrí všetka moc a sláva. Pokorne a so zahanbením v tvári priznávame, že sme boli príliš upriamení na svoje práva a nároky, hľadali príjemnosť a pohodlie, zábavu či adrenalín, nedbali sme na druhých, ani na Teba a Tvoj poriadok. K prírode sme boli bezohľadní a chceli stále viac. Cestovaním za krásami sme znečistili vzduch i more. Svojou bezohľadnosťou sme nakočili hory odpadkov. Svojou chamtivosťou sme zamorili polia pesticídmi, vody antibiotikami, hormónmi a antikoncepciou, chovali sme sa ako páni sveta a vládcovia stvorenstva, upravovali sme si zákony i pravidlá myslenia. Prestal si byť pre nás istotou, keďže je všetko relatívne a absolútne je už len naše naduté ja. Z toho potom pramenia mnohé naše konflikty. Vo svojej zaslepenosti sme nevedeli čítať znamenia...”

Bude na nás, ak to všetko pominie, či sa z toho poučíme alebo premárnime znamenie časov. **Juraj Vrábel**

VTIP MESIACA: Korona je niečo ako socializmus: hranice uzavreté, obchody prázdne, manželka sa venuje prešívaniu a ja práve idem čítať knihu - a dúfame, že to už nebude dlho trvať.

Kostoly ako hrozba?

V súvislosti s pandemiou na koronavírus trnavský arcibiskup Ján Orosch sa prihovril k veriacim. Okrem iného povedal, že bývalí eštebáci sú v plnej pohotovosti pri zisťovaní skutočností alebo len náznakov toho, že by sa ľudia schádzali v kostoloch. Akoby išlo o tú najnebezpečnejšiu hrozbu.

Povedal: „Je tu množstvo vírusov, ktoré sa šíria po celom svete a sú nebezpečnou nákazou ľudstva. Rozpad rodín, množstvo nevinných detí zavraždených v lone svojich matiek a upálených v spalovniach biologického odpadu. A mohli by sme pokračovať vo vyratúvaní smrteľných vírusov dnešného sveta. Eutanázia, legalizovanie drog, vraždenie kresťanov. V Číne zatváranie kresťanov do najprísnejších väzníc len preto, že sú kresťanmi, že sú katolíckymi kňazmi alebo biskupmi. Určite, že je potrebné zachovávať všetky hygienické opatrenia, ktoré sú odborníkmi v oblasti zdravotníctva a sú vládou nariadené. No aj v tejto oblasti musíme byť citliví. Aby som povedal: takí súcitní a chápu. Ak sa napríklad postaví pred predajňu so záhradkáckymi potrebami päťdesiat ľudí alebo pri zasadaní parlamentu či vlády, pri tlačových konferenciách, kde sa novinári tlačia jeden na druhého, hoc aj s rúškami na tvárach, čoho sme svedkami aj za pomoci televízie Markíza, nevšimol som si, žeby tam stáli policajti, aby urobili príslušné opatrenia. No ak ide o kostoly, tak novinári ako aj politici, žiaľ, prepáčte, že to musím otvorene povedať, lebo som starší človek a poznám mnohých ľudí z bývalého režimu, angažovali sa a špičovali aj v tomto období. Teda niekdajší predstavitelia KSČ, bývalí eštebáci sú v plnej pohotovosti pri zisťovaní skutočností alebo len náznakov toho, žeby

sa ľudia schádzali v kostoloch. Akoby išlo o tú najnebezpečnejšiu hrozbu. Nielen niektorí konkrétni novinári a ich kolegovia by vo svojej horlivosti vyliezli aj na fraščiacku kostolnú vežu (v Hlohovci), len aby si niečo privyrobili. (...) Nehnevajte sa, ale viem si takých horlivcov predstaviť, ktorí nemajú pre veriacich kresťanov iné pomenovanie, iba „náboženski fanatici“.

Istý vysoký politický činiteľ sa vyjadril, na vlastné uši som to počul, bolo to ešte v prvej etape, keď sa objavil koronavírus a ako prvé boli zavreté kostoly a školy. Tak sme sa ho pýtali, ako biskupi: A čo obchody, továrne, kultúrne strediská? Deti išli na prázdniny, išli sa lyžovať, všetko bolo otvorené, krčmy, reštaurácie, aquaparky boli medzi poslednými, ktoré boli uzatvorené, ale prvé museli byť zavreté kostoly. A tento významný politický činiteľ to odôvodnil týmito slovami: „Veď továrne zatvárajú, obchody zatvárajú, reštaurácie zatvárajú, to nie je možné. Veď ide o ekonomickú prosperitu krajiny. Ale náboženstvo, Cirkev, veď to je len obyčajná tradícia.“

Týmito slovami nás odbavil a dodal ešte aj veľmi tvrdé slová: „Ak neposlúchnete, budú proti vám vyhovené prísne sankcie.“

Vážení, už naši predkovia vedeli, že bez Božieho požehnania, márne sú naše, ale i vaše namáhania. Áno, poslúchajme inštrukcie našich predstavených, odborníkov, hygienikov, lekárov, no nedajme sa zastrašiť natoľko, žeby sme sa zo strachu úplne odlúčili od Pána Boha a od Svätej Cirkvi, ktorá je našou matkou.

Redakčne upravené

Spomienka na popravených Trenčanov

Členovia Regionálnej organizácie PV ZPKO v Trenčíne sa 25. februára t. r. zišli v Gymnáziu Ľudovíta Štúra v Trenčíne pod pamätnou tabuľou troch krížov na pamiatku troch popravených krásnych mladých ľudí Antona Tunegu, Eduarda Tesára a Alberta Púčika.

Anton Tunega sa narodil 7. 8. 1925 v Dolných Motešiciach. V máji 1949 bol odsúdený na doživotie, jeho sestra Marta na desať rokov a jeho triedny profesor PhDr. Pavol Cintavý tiež na doživotie.

Eduard Tesár sa narodil 10.6.1922 v Budapešti, detstvo prežil v Trenčíne, maturoval na gymnáziu v Trenčíne v roku 1944 a tiež bol odsúdený na doživotie.

Albert Púčik sa narodil 7.10.1921

v Dolných Motešiciach, maturoval v roku 1943 v Trenčíne a potom pokračoval v štúdiu na lekárskej fakulte. Bol odsúdený na doživotie.

Avšak JUDr. A. Rašla sa proti rozsudku odvolal a žiadal absolútny trest. Najvyšší súd v Prahe v ich neprítomnosti ich odsúdil na trest smrti obesením.

Poprava sa uskutočnila 20. 2. 1951 v Bratislave a pochovaní boli na Martinškom cintoríne.

Nie sú to iba tieto tri kríže, tieto tri mená, je to memento nad tragédiou ľudí, ktorí v tom čase prišli o všetko, o svoju česť, rodinu, prácu, meno, postavenie a život. V mene toho všetkého hrozného čo prežili, prosia nás všetkých, aby sme mali odvahu i teraz a dokázali povedať nespravodlivosti, zlu, vojne a násiliu NIE.

Ešte raz ďakujeme, spomínáme, nezabúdame a prosíme za pokoj, mier a lásku pre celý svet. Tak nám na tejto ceste Pán Boh pomáhaj.

Helena Hoštáková
predsedníčka RO PV ZPKO
Trenčín

Rozhovor musí počkať

Stihli sme to pred karanténou a 6. marca t.r. sme navštívili pani **Máriu Červenkovú** v Zariadení pre seniorov Zobor v Nitre. Potešila sa našej návšteve a vypytovala sa, čo sa deje v našej organizácii, spoločnosti. Mala dohodnuté stretnutie so šéfredaktorkou Svedectva Evou Zelenayovou,

na ktoré sa veľmi tešila, lebo cíti, že je veľa toho, o čom by sa chcela s čitateľmi Svedectva podeliť, toho, čo by mala verejnosť vedieť od priamych svedkov udalostí. Odovzdali sme jej darček a pozdravy od našich členov a rozlúčili sme sa so želaním zdravia a Božieho požehnania – Jana Verešová a Alžbeta Loudová, predsedníčka RO PV ZPKO v Nitre.

(al)

Väzenie mu neukradlo talent

Hieronym Mokrohajský, dlhoročný politický väzeň, výtvarník, básnik. Narodil sa 3. marca 1931 v Gbeloch. Hieronym bol najmladší z piatich detí. Jeho brat Ján bol tiež politickým väzňom. Mal umelecké nadanie, bol hudobníkom v SĽUKU v hre na husle a flautu. Hieronym v rokoch 1946 - 48 študoval na strednej priemyselnej škole, textilnom oddelení v Ružomberku.

Ukončenie štúdia vystriedala väznica, kam sa dostal po ilegálnom prechode hraníc, pre ktorý sa rozhodol so spolužiakmi Milanom Kvakom a Štefanom Mazurkovičom. Chceli emigrovať, vo vidine lepšej sebarealizácie v Amerike. Hranice prekročili 20. septembra 1948 v oblasti Domažlíc len tak naľahko, bez peňazí i teplejšieho oblečenia. Skončili v záchytnom lágri v Regensburgu, kde sa zdržiavalo 300 - 700 utečencov. Tu čakali na udelenie utečeneckého pasu. Ako dôvod uviedol vylúčenie zo školy a hrozbu, že za svoj postoj k režimu bude odsúdený na pobyt v tábore nútených prác. Ale 14. októbra sa Mokrohajský s Mazurkovičom rozhodli, že sa vrátia do ČSR po oblečenie. Niekoľko dní po návrate do Regensburgu lágrový sudca dr. Vagačský Mazurkoviča poveril, aby sa s priateľom Olosom vrátili na Slovensko a previedli cez hranicu jeho manželku. Pri prechode hraníc v oblasti Domažlíc Mazurkoviča zatkli, Olosovi sa podarilo ujst'. Mokrohajský zistil, že utečenecký pas nedostanú a povrávalo sa, že budú prevezení do pracovného tábora v Nemecku. Vtedy mu navrhol tiež nepreverený Jozef Fecko, že najlepšie spravia ak ujdú z Regensburgu a prejdú do Salzburgu. A 15. decembra cestovali cez Mníchov do Salzburgu. Tu ho nahovoril Anton Malý, človek zo skupiny Ferdinanda Ďurčanského, aby si urobil krátkodobý vyzvedačský kurz a dostal úlohu zísť na Slovensko a priniesť úradné tlačivá, biano osobné preukazy, špeciálne mapy, úradné pečiatky, legitimácie KSS, Spolku slovenských partizánov a iné. Jeho spoločníkom na ceste bol Ján Ciriak, ktorý mal tiež svoje úlohy. Cez Viedeň sa dostali vlakom do Marchegu a naskočili na nákladný vlak, ktorým sa 13. apríla 1949 dovezli do Devínskej Novej Vsi.

Pätnásť rokov za útek

Hieronym prechodil za týždeň kus Slovenska, Žilinu, Banskú Bystricu, Košice, Medzibrodie. Odchod mali naplánovaný na 28. apríla, keď zistili, že sú sledovaní, rozhodli sa odísť o deň skôr. Keď zmeškali vlak do Kútov, ŠtB obidvoch zatkla. So svojimi spolužiakmi, s ktorými utiekol, sa po odsúdení už nikdy nestretli. V procese s 12 obvinenými bol 7. júna 1949 obžalovaný a 16. júna ako 18-ročný odsúdený na 15 rokov za velezradu a vyzvedačstvo. Obžaloval ho štátny viceprokurátor JUDr. Anton Rašla. Ján Ciriak, ktorý sa v procese stal hlavným obžalovaným dostal doživotie, brat Hieronyma Ján dostal 5 rokov, ostatní, ktorí im pomáhali získať požadované materiály dostali tresty od 5 mesiacov do 10 rokov. Odvolací súd 27. júla 1950 v Prahe Hieronymovi i Ciriakovi trest potvrdil. Väznený bol v Leopoldove, kde zažil troch študentov trenčianskeho gymnázia Alberta Púčika, Antona Tuneagu a Eduarda Tesára, odsúdených na trest smrti a popravených 20. februára 1951 o čom napísal dojemnú črtu.

Už 13. mája 1951 bol eskortovaný na jáchymovsko, do

ústredného tábora v Ostrove nad Ohří. Lekári rozhodli, že je schopný práce v podzemí. Od spoluväzňov získal prezývku Moky, takto ho spomína opakovane aj jeho spoluväzeň Anton Srholec vo svojich spomienkach. Svetlo z hĺbín Jáchymovských lágrov. Na strane 98 píše: „Moky je skúsený baník. Klincom pritĺka dosku, po ktorej budeme prechádzať ponad komín. No švacne sa sekerou po prste. Dakedy zdriemnu aj anjeli. Iní pri takejto príležitosti preklínajú všetky nebesá. Moky je umelec. Odhryzne z prsta odrazenú kožu, z rany sa mu valí krv, prstom ju vášnivo nanáša na bielu stenu. Nakreslí na stenu kríž. Fantastický krvácajúci Kristus namaľovaný vlastnou krvou. Kým sa mu postupne zavrie rana, padne ešte trochu farby na zem. Pár črt ako skaly a obraz je hotový. Kahany postavíme oproti stene aby bola osvietená, a žasneme. Moky, ty si svätec. Keby si namiesto fárania študoval umenie, národ by mal umelca. Takto má len umeleckého baníka. Až potom zobral hlinu, prilepil na ranu, obviazal handričkou z dolnej časti košeľe a dneska máš voľno...“

Nevydarený útek

Keď sa 16. januára 1952 pokúsil o útek, videl stáť v tridsaťstupňových mrazoch za trest polonahých troch väzňov v ostreľovacom pásme obkolesujúcom tábor. Napísal báseň Trafalgar, ktorú sa mu podarilo prepašovať na slobodu. Stalo sa tak cez Jána Maňasa, ktorý po odpykaní trestu 14. januára 1955 sa ocitol na slobode. Jeho ilegálnu činnosť sumou 500,- korún podporila aj moja matka Barbora vtedy Srholcová a cez ňu sa uskutočňovalo spojenie medzi Jánom Maňasom a Hieronymom Mokrohajským. Cez ňu posielal Mokrohajský príspevky do ilegálnych časopisov.

Mokrohajský bol 14. mája 1957 presunutý na Příbramsko. Na táboroch Vojna a Bitýz robil lamača aj bagristu. Jeho brat Ján žiadal o udelenie milosti pre neho, ktoré boli odmietané s dôvodom, že sa dopustil závažnej trestnej činnosti a krajský súd je toho názoru, že trvalému polepšeniu odsúdeného a k jeho náprave je potreba ďalšieho výkonu trestu. Jeho spoluväzňami boli o.i. aj kardinál Ján Chryzostom Korec, Vojtech Krištín, Ján Brichta, Rudolf Dobiáš, Janko Havlík. Mokrohajský bol uvedený spolu s Antonom Srholcom ako autor prvej samizdatovej životnej črty o Jankovi Havlíkovi, Ocelové srdcia. Mokrohajský vo väzeniach strávil 15 rokov, pred zlomením ho zachránila pevná nezlomná viera v duchovné, tvorivé hodnoty človeka, ktoré získal vďaka náboženskej výchove v rodine v rodných Gbeloch. Prepustený bol až 20. februára 1964. Nebol mu odpustený ani deň trestu.

Po prepustení prišiel k bratovi Jánovi do Bratislavy, ale vrátil sa do uránových baní. Pracoval v dole Rožinka na Morave a v roku 1969 sa po devätnástich rokoch ťažkej práce v podzemí, v rádioaktívnom prostredí, zamestnal v Doprastave ako rozmnožovač. Tam sa naučil miešať farby a stal sa z neho výtvarník. Poézia mala vplyv aj na jeho neskoršiu výtvarnú tvorbu, najmä v rozvíjaní obrazotvornosti. Počas pobytu vo väzení mu zomreli obaja rodičia. S manželkou Máriou, učiteľkou hry na klavír v bratislavskej základnej umeleckej škole, vychovali troch synov. V roku 1991 bol rehabilitovaný. Zomrel v roku 2000.

Ludovít Košík

Epidémie sužovali i našich predkov

Slovensko i celý svet sú v súčasnosti postihnuté epidémiou doposiaľ neznámeho koronavírusu. Pri triezvom uvažovaní sa zdá, že je to viac mediálna a politická bublina a skutočné nebezpečenstvo nám nehrozí od nepatrnej baktérie, ale od tých, čo plánujú využiť strach z onemocnenia, aby obmedzovali, kontrolovali a trestali. V minulom čísle Svedectva sme uverejnili prvú časť o pandémiách, ktoré sužovali obyvateľov Zeme. Aktuálne pokračujeme morovou epidémiou.

Takmer všetky morové a cholery epidémie mali svoj pôvod v Ázii. Prvá globálna morová epidémia sa začala v štyridsiatych rokoch 14. storočia. Tatári zo Zlatej Hordy sa pokúšali dobyť mesto Kaffu.

Keď v roku 1691 opäť z Malej Ázie hrozila morová nákaza na príkaz cisára Leopolda I., dal kardinál Leopold Kolonič vypracovať osobitne pre Uhorsko určený morový poriadok. V prípade rozšírenia epidémie sa zakazovalo čapovanie vína a piva, konanie procesií a aj bohoslužieb, nesmelo sa predávať šatstvo ani posteľná bielizeň, pri krste dieťaťa mohli byť prítomné len tri osoby a na svadobnom veselí nanajvýš dvanásť zdravých hostí. Tí, čo prichádzali z cudziny sa museli preukázať pasom a i keď nejavi známky choroby, zostali na hranici 14 dní v karanténe v osobitných barakoch. Boli to obmedzenia, aké sú v platnosti aj v súčasnosti.

No mor sa prebil

Ale ani najprísnejšie protiepidemiologické zásady nedokázali zabrániť ďalšej morovej nákeze. U nás vypukla po tuhej zime ešte počas posledného kuruckého povstania v roku 1710. Spočiatku zasiahla východ a sever Slovenska, veľa ľudí zahynulo v Prešove i Košiciach. V Sabinove zomrelo 2173 ľudí, v Podolínci od augusta do konca decembra 1710 si mor vyžiadala životy 974 občanov, v Kežmarku do februára 1711 pochovali 2178 ľudí, v Levoči len do októbra 1710 moru padlo za obeť 1953 životov, vo Veľkej Lomnici 600. Vrchnosť zriadila sanitárne kordóny, ktoré mali zabrániť rozšíreniu epidémie na západ, ale už koncom roka 1710 mor zúril v stredoslovenskej banskej oblasti.

Morový stĺp v Trenčíne.

Foto archív

V Banskej Štiavnici zomrelo až 6000 ľudí, v Trenčíne 1600.

Niekdajšie hlavné mesto Uhorska, pamätajúc na epidémiu pred tromi desaťročiami, urobilo prísne sanitačné opatrenia: okolo mesta sa tiahol strážny kordón a bez pobytu v karanténe nik nebol do Bratislavy vpustený. Celý rok 1711 zostalo mesto od epidémie ušetrené. A tak sa v máji mohla uskutočniť aj korunovácia Karola III., na ktorú prišlo veľa zvedavcov a na korunovačný snem sa dostavilo množstvo šľachtických delegátov. Snem však zakrátko rozpustili, lebo u niekoľkých vyslancov z južných stolíc sa ukázali symptómy moru.

Mor v Bratislave

Tak na jeseň 1712 epidémia naplno prepukla aj v Bratislave. Panovník vymenoval pre Bratislavu infekčného komisára s diktátorskými právomocami. Zriadili sa morové špitály aj izolačné miesta. Bratislavskí obyvatelia na rozdiel od vieden-

ských židobijcov považovali nákazu za trest Boží za svoje veľké hriechy, kolenačky sa modlili, kajali a postili. Už v septembri 1713 sa začala zbierka na morový stĺp Svätej Trojice, ktorý dodnes zdobí torzo Rybného námestia. Epidémia sa v Bratislave skončila až v januári 1714. Spolu si vyžiadala 3920 ľudských životov.

Zdá sa, že morový stĺp, vrúcne modlitby a pokánia zabránili vypuknutiu ďalším epidémiám tohto druhu. Svojím dielom k tomu prispelo aj prísnejšie dodržiavanie karanténnych a sanitačných opatrení v celej krajine. Posledná morová epidémia vypukla roku 1738 a v nasledujúcich piatich rokoch pustošila najmä Sedmohradsko a severovýchod Uhorska. Územie Slovenska zostalo tentoraz ušetrené, ale podľa odhadov v postihnutých krajinách za päť rokov pomrelo takmer tri stotisíc ľudí. V 19. storočí Slovensko postihlo šesť cholery pandémií s podobnými, ba i horšími následkami ako mor, ale o nich až neskôr. **Ivan Mrva**

Režim rozdelil syna s otcom

Mimoriadne opatrenia poznačili aj pohrebné obrady a zádušnú sv. liturgiu za zosnulého o. Štefana Čarného, gréckokatolíckeho kňaza, ktorý zomrel 25. marca t.r. vo veku 86 rokov. Obradom predsedal bratislavský eparcha vladyka Peter Rusnák v Katedrále Povýšenia svätého Kríža v Bratislave.

Štefan Čarný sa narodil 11. júna 1933 v rodine gréckokatolíckeho kňaza o. Michala Čarného v obci Koločava na Podkarpatskej Rusi (vtedy súčasť ČSR), kde bol jeho otec farárom. Po Viedenskej arbitráži v roku 1939, keď sa ich dedina dostala pod maďarskú vládu, sa otec s rodinou presťahoval na nové pôsobisko do obce Veľaty v okrese Trebišov. Tam pôsobil ako farár až do roku 1950. Jeho syn Štefan tam spolu s bratom Alexandrom navštevovali základnú školu. V roku 1944 Štefan začal študovať na gymnáziu v Michalovciach.

Päťdesiate roky

V roku 1950 došlo k nezákonnému zrušeniu Gréckokatolíckej cirkvi, čo sa dotklo aj rodiny Čarných. Michal Čarný, vtedy gréckokatolícky farár vo Veľatoch, zostal verný Svätému Otcovi a Katolíckej cirkvi a keďže nebol ochotný prejsť na pravoslávie, musel faru opustiť a vysťahovať sa do severných Čiech. Tam pracoval ako robotník, väčšinou vo farmaceutickom priemysle až do r. 1968, keď sa konečne mohol vrátiť do svojej farnosti, kde predtým pôsobil.

Mladý gymnazista Štefan však zostal v Michalovciach, kde v roku 1952 zmaturoval. Keďže jeho otec ako „bývalý“ gréckokatolícky kňaz bol považovaný za politicky nespoľahlivého, Štefan nedostal odporúčanie na vysokoškolské štúdium.

Podal si preto prihlášku do Prahy na České vysoké učení technické a po absolvovaní prijímacích skúšok na Chemickej fakulte aj začal študovať v Pardubiciach. Pri voľbe špecializácie si požiadal o prestup na Slovenskú vysokú školu technickú (SVŠT), Chemicкую fakultu v Bratislave, čo sa mu aj podarilo a v roku 1958 bol promován. Ako chemický inžinier dostal umiestenku do závodu Obalové a lisované sklo v Ústí nad Labem, kde pracoval do roku 1963. V tom čase sa oženil s Evou rod. Karczubovou, ktorá tiež pochádzala z kňazskej rodiny, a s ktorou mali dve deti Štefana a Máriu. V roku 1963 sa rodina presťahovala do Bratislavy.

Obnova Gréckokatolíckej cirkvi

V roku 1968 sa Štefan Čarný usiloval byť nápomocný pri obnove činnosti Gréckokatolíckej cirkvi. Bol členom speváckeho zboru pri Chráme povýšenia svätého Kríža v Bratislave a neskôr aj jeho kantorom. Hoci činnosť Gréckokatolíckej cirkvi bola obnovená, mohla pôsobiť len obmedzene a hrozilo, že bude postupne zlikvidovaná kvôli nedostatku kňazov. Začal teda tajne študovať teológiu a tajne bol za kňaza vysvätený 31. marca 1987 tiež tajným biskupom Ivanom Ljavincom v Prahe.

Vladyka Peter odovzdáva o. Štefanovi zlatý kríž, pri príležitosti 80. narodenín.

V pastorácii

V pastorácii však mohol verejne účinkovať až po Nežnej revolúcii a tak naplniť svoje kňazské povolanie, ktoré pocítoval po celý život. Od roku 1992 pôsobil vo farnosti Zubné v okrese Humenné a po siedmich rokoch sa vrátil na odpočinok do Bratislavy, kde ďalej pôsobil ako výpomocný duchovný a vo veľkej miere sa venoval službe spovedania.

V roku 1998 mu bol udelený cirkevný titul titulárny dekan. V roku 2013 pri príležitosti osemdesiatich narodenín mu bratislavský eparcha vladyka Peter Rusnák, ako prejav úcty a vďačnosti za jeho kňazskú službu, udelil právo nosiť zlatý kríž. Pri tejto príležitosti o. Čarný povedal: „Dnes má naša Cirkev dostatok kňazov, má svoju teologickú fakultu v Prešove, má obnovenú hierarchiu – máme dvoch arcibiskupov a troch biskupov, jedného biskupa zo Slovenska v Prahe a ďalšieho tiež Slováka v Užhorode. To nám dáva chvála Pánu Bohu nádejnú perspektívu pre budúcnosť Gréckokatolíckej cirkvi.“

Treba však povedať, že spomenuté pozitívne zmeny, počnúc od zrušenia zákazu našej Cirkvi až po súčasný nádejný stav neboli náhodné; sú vykúpené utrpením a obetovaním životov našich blahoslavených, utrpením a obeťami mnohých kňazov po mnohé roky prenasledovania, vyhnanstva, a tiež modlitbami, utrpením a obeťami veriacich počas mnohých rokov prenasledovania Cirkvi. Vďaka za to Pánu Bohu.“

Ing. Jozef Timko

Mor, cholera, koronavírus, karanténa... a naše poslanie

V ostatnom čase sa roztrhlo vrece s historickými sentenciami na tému masových ochorení a úmrtí „čiernou smrťou“ v dávnej i nedávnej minulosti. Nuž veru, našich predkov sužovali oveľa väčšie epidémie, ako je tá súčasná. Lebo zdravý, ak chcete sedliacky rozum nepustí: dnes ide väčšmi o mediálnu a politickú bublinu, ako o reálnu hrozbu od mikroskopického záškodníka, ktorý ktovie kde sa „narodil“ a ktovie kto ho roznáša po svete. Akoby na skúšku, až akí veľkí sme hlupáci: vládni činitelia na čele s premiérmi vyzerajú v rúškach ako bandy lupičov. Jednoduchá štatistika nepustí, na jar pravidelne „kosí“ chrípka, vždy na prelome zimy a jari „odchádzajú starci“, Slováci to vedia od nepamäti: „Marec, poberaj sa starec“. Vlni na celom svete zomrelo na bežnú chrípku 650-tisíc ľudí, a tohto roku na koronavírus – koľkožeto? Desatina?

Zdá sa, že všetko je to jedna veľká lož a podvod. Že ide o mediálny teror a totálne ohlúpenie miliárd obyvateľov Zeme, aké tu ešte nebolo. Že je to predpríprava pre „Veľkého brata“, aby nás mohol monitorovať (náš parlament už to schválil, po Veľkej noci esemeskou ďakoval aj mne Úrad verejného zdravotníctva, že som bol doma, napokon nás naučia nechávať mobily doma...) a očipovať nás cez povinné očkovanie (taký zákon už údajne platí v Dánsku). Bill Gates to dobre vie: „Kto nebude mať identifikačný kód, skončí!“ A okrem toho či súbežne s tým bohatí ešte viac bohatnú, chudobní chudobnejú. Už sa to začalo: štát zakázal drobným a stredným podnikateľom „hýbať sa“ a len pomaly od toho ustupuje, ale veľké nákupné reťazce nezatvoril a rieši predovšetkým výpadky bánk.

Čo môžeme očakávať? Svetové elity v pozadí koronavírusu zmenia ekonomický systém a nahradia ho iným, ktorý pre ľudí lepším nebude. Počas mediálneho humbugu sa svet preformátuje podobne ako po prvej a druhej svetovej vojne, ako po zániku Sovietskeho zväzu. Do „čela sveta“, teda nástrojom globálneho prediktora na riadenie sveta, sa postavia namiesto USA a Británie Čína a Irán...

Kostoly pod policajným dozorom?

Zastavili sme život, ekonomiku, kultúru a šport a vôbec spoločenský život. Ale aj – čo minulosť nepozná, kostoly. Tie aj cez Veľkú noc museli byť prázdne! A ustráchaní biskupi spievali „aleluja“ v prázdnych katedrálach. Neuveriteľné, nevidané: cez najväčšie kresťanské sviatky kostoly ostali zatvorené. A kňazi a najmä biskupi sa boja. A nepustia nás do kostolov... Ani za komunistov tak nebolo, aby boli kostoly cez sviatky zavreté! Ani za komunistov... Je koronavírus silnejší výhonok z tej istej odrody? Ako povedal jeden z mála odvážnych klerikov, trnavský ar-

cibiskup Ján Orosch: päťdesiat ľudí v rade pred supermarketom nikto nekontroluje, do kostolov však nesmie nik, v strehu sú policajti, vojaci... eštebáci?

Možno – až na výnimky - vôbec porovnať dnešných našich duchovných vodcov s ich predchodcami v minulosti? Veď v minulosti práve kostoly pomáhali ľuďom prežiť a prekonať epidémie či pandémie. Z množstva príkladov zjádime do Trnavy (lebo práve Trnava, tá bola, ale i je srdcom nášho katolíctva!) v roku 1710, keď Európu a aj toto mesto napadol mor. Mesto bolo uzavreté pre cudzích, prestali jarmoky a trhy – ako dnes. Ale vtedy mestská rada zasadla, radila sa, aby sa potom obrátila o príhovor k nebeskej Matke. A 21. novembra 1710 sa všetko zdravé obyvateľstvo mesta zhromaždilo vo farskom Dóme sv. Mikuláša i okolo neho a po prosebnej svätej omši vyšla z chrámu procesia a obraz Panny Márie niesli na nosidlách kňazi a celé dúfajúce spoločenstvo sa modlilo za neustáleho hlachu všetkých zvonov mesta. A Panna Mária Trnavská pomohla, mor prestal, nebolo viac umierajúcich na mor.

Bude korona stíp?

Verejnoprávna dvojbodka dávala nedávno besedu s katolíckym arcibiskupom a biskupom evanjelickej cirkvi a. v. v relácii Do kríža, a my doma sme chvíľami nevedeli, ktorý z nich je katolícky, a ktorý evanjelický hodnostár (akurát, že jeden mal okolo krku kolárik a druhý viazanku). Ten druhý neprekročil hranice svojej cirkvi a ten prvý odmietol hovoriť o tom, či je koronavírus Boží trest alebo Boží dar, lebo nechcel uvažovať v týchto kategóriách. Ten prvý, podržte sa, nepovažuje eucharistiu za jediný spôsob prijatia Krista! A potom ešte zvažoval, komu postavíme pomník po odvrátení koronavírusu. V tom nešťastnom stredoveku sa stavali morové stĺpy Panne Márii po celej Európe a dodnes ich nájdete v každom slovenskom meste. Vtedy kostoly nezatvárali, vyzývali vedno so svetskými predstaviteľmi Boha a prosili Matku Božiu o sprostredkovanie. Až mi napadá možno kacírka otázka: veria ešte poniektorí z našich duchovných, dokonca i spomedzi katolíckych biskupov na zázraky?

Našťastie koronavírus, ako všetko na svete, bude mať popri zlých aj dobré dôsledky. Istý Rus s neruským menom povedal, že koronavírus treba privítať bozkom, lebo zabránil vojne a umožní nám návrat do starých, dobrých časov. Dobré časy: ľudia dostali šancu pochopiť, čo je dôležité a potrebné a čo nie. Je tu nádej, že sa vrátíme k tradičným hodnotám. Že všetko je márnosť nad márnosť... okrem Božieho milosrdenstva. Ale aby sa tak stalo, musíme nabráť odvahy, my večne ustráchaní Slováci! Dokážeme napodobniť našich predkov? Dávne mory a cholery a karantény ich vieru posilňovali, zatiaľ čo my sme zavreli kostoly. Toto určite nie je poslaním Slovenska v treťom tisícročí, ku ktorému nás povzbudzoval sv. Ján Pavol II.

Marián Tkáč

Mal iný názor, skončil vo väzení

Pokračovanie z 1. strany

● **Vyšetrovacia väzba trvala osem mesiacov a do väzenia puťovali na pätnásť mesiacov. Zrejme v päťdesiatych rokoch by boli dopadli horšie. Vy ste v roku 2018 napísali otvorený list veľvyslancovi Veľkej Británie a Severného Írska v SR. Čo vás k tomu priviedlo?**

Priznám sa, že som neuvažoval nad týmito súvislosťami môjho listu. No pravdou zostáva, že v oboch prípadoch bola bezprostredným podnetom nespravodlivosť voči človeku. V mojom liste som sa ozval voči neľudskému postupu britského zdravotníctva a súdnictva voči bezbrannému maličkému chlapčekomu. Británia mu odmietla poskytovať starostlivosť a odmietla aj ponuky rímskej nemocnice o jeho starostlivosť. Ba dokonca rozhodli o jeho vyhladovaní a smrti. Žiaľ, neviem to inak nazvať, iba ako spoločenskú beštialitu.

● **Aký ohlas vzbudil váš list?**

Keď som ho napísal, rozposlal som ho mojim priateľom, od ktorých sa obratom vracali správy, v ktorých ma žiadali, aby som pod listom uviedol aj ich mená. S týmito menami list aj odišiel. Po jeho zverejnení sa hlásili aj ďalší záujemcovia o pripojenie podpisu, no nebolo mojou ambíciou zbierať podpisy. Chcel som osobne protestovať proti takémuto neslýchanému postupu.

● **Myslíte si, že má zmysel sa takto verejne angažovať?**

Ak človek vidí takéto ukrutnosti, myslím, že je to potrebné a niekedy aj nevyhnutné. Môžeme tým upozorniť na niečo, čo dnes väčšinou spoločnosť mnohokrát ani veľmi netrápi. Ale práve týmto sa postupne v človeku môže ozvať svedomie a vedomie, že niečo nie je v poriadku.

● **Váš starý otec bol garbiarom o akého mali záujem aj v zahraničí. Po viacerých vychytených garbiarstvách Európy sa po prvej**

Rodičia Gabriela Smatanu: Jozef a Agáta.

Foto archív

svetovej vojne zamestnal v Baťovej fabrike v Bošanoch. Ale počas krízy ho vyhodili zo zamestnania a nemal ľahký život. Chudobné pomery v rodine nenasmerovali vášho otca do komunistickej strany?

Bol jej celoživotným odporcom. Jasne videl zásadný rozpor medzi komunistickou ideológiou a všeľudskou pravdou, ktorá je pokladom vo vlastníctve Katolíckej cirkvi, ktorá otca životne formovala.

● **V rozhovore pred piatimi rokmi ste povedali, že otec komunistov považoval za extrémistov. Ako vy, s odstupom času, hodnotíte komunistický režim?**

Podľa mňa to bol najneľudskejší režim v novodobej ľudskej histórii. Podľa Čiernej knihy komunizmu si vyžiadali obrovské množstvo obetí po celom svete, myslím, že okolo 100 miliónov. To sú priame obete. Hovorím v novodobej histórii, lebo podľa Grega Brechta v staršej histórii boli najväčším zlom Tatári, ktorí počas svojho ťaženia vyvraždili štrnásť percent svetovej populácie. Len pre predstavu v druhej svetovej vojne zahynuli tri percentá svetovej populácie. O Tatároch hovorili, ako o pekelníkoch. Niečo podobné hovorí vo svojich inšpiráciách prijatých od Panny Márie aj nebohý don Gobbi. Komunizmus tam priamo označuje ako

šelmu z apokalypsy. Vidíte, zlo má vždy ten istý koreň.

● **V súčasnosti je spoločnosť konfrontovaná novými výzvami. Kým v 60. rokoch minulého storočia sa na Západe verejne dožadovali svojich práv homosexuáli, my sme mali iné starosti, spôsobené inváziou vojsk Varšavskej zmluvy v roku 1968. Slovinci sa vtedy dožadovali nielen demokratických práv, ale aj rovnoprávneho postavenia v spoločnom štáte s Čechmi. Ako otec vnímal vtedy tieto udalosti?**

O tomto období sa u nás hovorí, ako o Pražskej jari. S týmto názvom sa otec nestotožňoval, lebo nezodpovedal pravde. A popravde ten názov je taký egocentrický. Videl, že v ľuďoch žije nádej, no zároveň taktovku nádeje mali v rukách komunisti. Invázia našťastie nezastavila proces emancipácie Slovenska, ktorý vyústil do zákona o federácii. Videl, že Slovensko sa odrazilo od dna. Z tohto aspektu mal veľkú radosť.

● **To, čo sa na Západe začalo v šesťdesiatych rokoch minulého storočia ako hnutie hippies, sa dnes v Európskej únii propaguje ako bežná agenda skupín LGBTI. Inštitucionálne je zakotvená v Istanbulskej dohovore. Na Slovensku vyvolal odpor veľkej časti verejnosti, lebo v podstate**

požaduje zahrnúť do legislatívy gender ideológiu. Ste spokojný, že Slovensko neratifikovalo Istanbulský dohovor?

Je nesmierne dobré, že sa nám podarilo vyhnúť Istanbulskému dohovoru. Je to prvý krok. Viem si predstaviť, že takýchto medzinárodných trikov bude v budúcnosti ešte viac. Musíme byť „na tepe dňa“, musíme byť veľmi ostrážiti a hlavne sa nesmieme nechať unaviť! To, čo sa v šesťdesiatych rokoch stalo na západe má všetky prvky revolúcie – čiže rebélie. Súčasní európski protagonisti, žiaľ, sú práve tieto „deti kvetov“, ktoré užívaním a šírením drog a sexuálnou divokosťou zaplavovali svet rozvratom.

● Cez rozličné svetové inštitúcie, napríklad aj cez OSN či niektoré mimovládne organizácie, sa verejnosti podsúva myšlienka, že tým správnym režimom, aký by mal vo svete zavládnuť, je liberálna demokracia. Poniectorí šíritelia týchto myšlienok ju už vidia zakotvenú aj v Ústave SR, čo nie je pravda. Čo si o tom myslíte?

Liberálna demokracia, ako výsledok deštruktívneho procesu symbolicky začatého Francúzskou revolúciou (mal hlbšie korene) je to isté, ako hippies. Je to ten istý duch. Mimochodom v minulosti sme spoznali demokraciu s iným adjektívom – socialistickú. V každom prípade adjektívy sa pridávajú preto, lebo pôvodný pojem treba modifikovať, aby vyhovoval nejakej skupine túžiacej po moci. V tomto prípade to je zrejme aká. Bolo by naozaj veľmi zlé, keby sme niečo takéto dopustili. V tejto súvislosti si dovoľm poukázať na jeden aspekt. Liberáli si život užívajú... a väčšinou sú málodetní alebo bezdetní. Ľudia svoje životy žijú... a oveľa častejšie majú viac detí. No liberáli majú nesmierny záujem, aby deti naočkávali ich deštruktívnymi nezmyslami a preto veľmi iniciatívne vstupujú do škôl. Na toto treba dať pozor, lebo nám takto deti ukradnú. Oni to ako zločin nevidia... (Poz. autorky: Pojem liberálna demokracia sa objavil aj v Programovom vyhlásení vlády ako čosi, čo treba brániť.)

● V rozhovore spred piatich rokov ste sa zmienili o tom, ako vás v mladosti rozrušil film Križ v osidlach moci. No v nazeraní na prvú Slovenskú republiku a jej prezidenta Jozefa Tisu sa odvtedy nič nezmenilo. Je to podľa vás v poriadku?

To, že sa naozaj nič nezmenilo, je naozaj smutné. Ale je to dané spoločnosťou, ktorá nečíta dlhšie články, ako päťvetové. Takáto spoločnosť je, žiaľ, ľahko manipulovateľná „jej pravdami...“, ktoré ale nemajú nič spoločné s večnou Pravdou. Ako sa

„Práve prechádzal Pán. Pred Pánom išiel vietor, veľký a prudký, ktorý trhá vrchy a láme skaly. Ale Pán nebol vo vetre. Po vetre zemetrasenie, ale Pán nebol v zemetrasení. Po zemetrasení oheň, ale Pán nebol v ohni. A po ohni tichý, lahodný šum. Keď to Eliáš počul, zahalil si tvár plášťom, vyšiel a zastal pri vchode do jaskyne. Vtom prehovoril k nemu akýsi hlas a pýtal sa: „Čo tu robíš, Eliáš?“ (1Kr 19,11-13) No keď sme sledovali osamelosť liturgov a prázdne chrámy, prichádzala mi táto situácia, ako desivá predzvesť iného veršu: „A od času,

Gabriel a Ingrid Smatanovci a ich päť detí: Mária, Filip, Lukáš, Matej a Ján.

Foto archív

títo propagandisti budú cítiť, keď vo večnosti uvidia, že je všetko úplne inak?... Čo potom povedia tým, ktorých zvedli?

● Ako ste prežili Veľkú noc pod tlakom koronavírusu?

Je to naozaj aktuálna téma, lebo odpovedám na sviatok Božieho Milosrdenstva – posledný deň Veľkonočnej oktávy. Ľudia citeľne spomali. Liberálnorevolučné médiá dávajú do popredia akési skryté domáce násilie. Je to ako diablova ozvena voči tomu, že ľudia majú viac času na svoje rodiny. Dokážu rodiny zmohutňovať a niekde aj prehľbovať svoje korene. Pôstne dni pred Veľkou nocou vyzneli ako čas na stíšenie, ktoré je tak potrebné pri naozajstných úvahách, ako aj pri duchovných prípravách. Dajú sa charakterizovať nasledovným citátom z Prvej knihy kráľov:

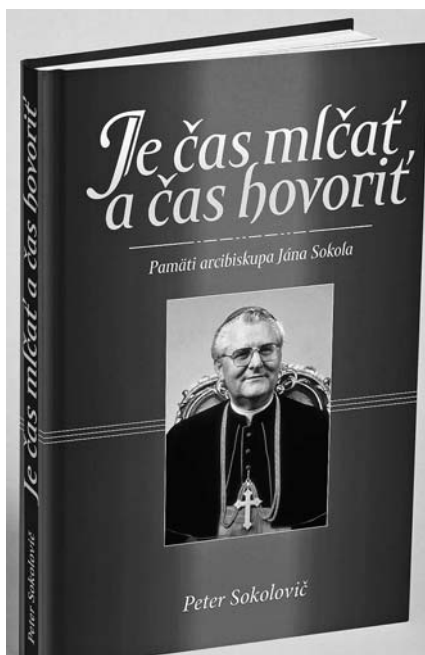
čo odstránia ustavičnú obeť a postaví ohavnosť spustošenia, uplynie tisícdeväťdesiat dní. Šťastný, kto bude čakať a dosiahne tisíctridsaťpäť dní.“ (Dan. 12,11-12) Ľutoval som moju mamu, s ktorou pravidelne spolu aj so sestrou rodinou trávime spoločne okrem iného vianočné a veľkonočné sviatky. Musela byť sama, aby sme jej náhodou nepriniesli neželaný darček a spájame sa telefonicky. O nákupy sa jej stará sestra, ktorá býva nablízku. Mama pozorne sleduje dianie a v tomto čase najmä duchovné vysielanie. Vnímam, že spoločensky dostáva rany všetko to bohatstvo vybudované ľudskou rukou (ekonomika) a zostáva len ekonómia spásy. Také zvláštne, nezvyklé prežívanie...

Eva Zelenayová

Je čas mlčať a čas hovoriť

Nie je veľa kníh, ktoré zanechajú v čitateľovi taký hlboký zážitok, že si ho v sebe nesie ešte dlhý čas po ich prečítaní. Jednou z takých je nesporne kniha spomienok emeritného arcibiskupa Jána Sokola *Je čas mlčať a čas hovoriť*, ktorá pútavým štýlom vo forme rozhovorov približuje život a dielo po sv. Metodovi prvého a zároveň i posledného metropolitu Slovenska. Je o to cennejšia, že sa neviazne pre čitateľa azda len k prvoplánovo najzaujímavejším, dnešným slovom „bulvárnym“ témam, akými sú najmä kauza okolo jeho nástupcu v kresle arcibiskupa alebo jeho údajná spolupráca so Štátnou bezpečnosťou. Samozrejme, aj tie sú jej súčasťou, poodhaľuje však celý život a kňazskú dráhu jedného z najvplyvnejších a najzaujímavejších synov slovenského národa v 20. storočí. Počnúc detstvom cez školské roky až po rozhodnutie stať sa kňazom nás privedie do čias jeho vysokoškolských štúdií, kedy plasticky vykresľuje náročný, no pritom pekný a plnohodnotný život budúceho kňaza v už socialistickom Česko-Slovensku.

Jeho životný príbeh, obsiahnutý na stránkach knihy je svedectvom lásky k Cirkvi, ale aj slovenskému národu.

Predsa len, najväčšie meno si získal svojou prácou pre Cirkev, či už ako kňaz, biskup či arcibiskup v siedmich farnostiach. Najmä v Blumentáli, kde ovplyvnil život veľkej skupiny vysokoškôľakov, ktorej dodnes zachovaný názov „Kačabar“ vyvoláva spomienky na príjemne prežitú mladosť v spoločnosti Jána Sokola. Jeho činnosť vo funkcii prefekta na teologickej fakulte v čase uvoľnenia po roku 1968, ale aj príchod

do Serede, kde pôsobil najprv ako kaplán, potom ako administrátor a napokon ako dekan a bol aktívny v pašovaní náboženskej literatúry sú dôkazom o jeho morálnych a ľudských kvalitách. Pre tieto vlastnosti a prácu pre Cirkev ho biskup Július Gábriš menoval najprv za člena Zboru konzultorov a neskôr, **v roku 1987, sa stal Gábrišovým nástupcom na čele Trnavskej diecézy práve Ján Sokol.**

Samozrejme, tieto udalosti, od roku 1989 aj jeho činnosť vo funkcii arcibiskupa, v ktorej sa nestretal len s príjemnými „povinnosťami“, keď stál pri zrode samostatného štátu alebo vítal Jána Pavla II. na slovenskom území, ale sa musel boriť aj so zvládaním 450 farností i otázkou reštitúcií či delenia diecéz sú súčasťou jeho spomienok, symbolicky zavŕšených „cestou kríža“ po jeho odchode z funkcie. Mal síce odísť na zaslúžený odpočinok, ten mu však za známych okolností nebol vinou jeho nástupcu Róberta Bezáka dopriať. Ako však sám tvrdí, svoje spomienky nepísal z pozície hnevu, ale z lásky k pravde. Azda v nich každý nájde nielen pravdu, ale aj odpovede na otázky, ktoré hľadá...

Peter Sokolovič

Zbierky boli v dobrých rukách

Jedna z mála sôch biskupa Jána Vojtaššáka je umiestnená pred rímskokatolíckym kostolom v Námestove, ktorý často navštevoval či už počas misií, vysviacok, birmoviek alebo pri iných príležitostiach.

Priatelil sa a spolupracoval s významnými kňazskými osobnosťami, rodákmi z Námestova. S kňazom a básnikom Ignáčom Grebáčom Orlovom boli spoluzakladateľmi tlačiarne a vydavateľstva Lev v Ružomberku. V roku 1926 navštívil Vojtaššák USA, kde sa stretol s rodákom, kňazom, apoštolským protonátorom Štefanom Krasulom, ktorý pôsobil v New Yorku. Krasuľa zo zbierok amerických Slovákov pomáhal Vojtaššákovi pri stavbe charitných domov a pri prístavbe učiteľského ústavu v Spišskej Kapituli. Socha vznikla z iniciatívy bývalého primátora mesta Ivana Krušínskeho v spolupráci s farským úradom v roku 1998. Autorom sochy je akademický sochár Peter Švaral.

Text a foto **Vladimír Kolada**

Margita Zimanová

UTRPENIE

rodiny Valentovej a Dankovej v 50. rokoch

Životná dráma deväťročného dievčatka, ktoré verilo v Ježiška, v ľudské dobro, v lásku, zažije traumu, na ktorú sa súčasný svet snaží zabudnúť. Bohužiaľ preto aj dnes ako svedok nezapadá do glorioly dnešných rozprávko-pravdivých hrdinov spoločenských zmien.

Autorka má status politického väzňa, pomáha vrátiť Slovensku a svojim čitateľom všetko, v čo verila a napísala kurikulum o tom, prečo a akými prostriedkami zotročoval duše a telá tých, čo si dovolili mať iný názor. Budúce generácie musia vedieť, že sú a boli medzi nami ľudia, ktorí pre svoje presvedčenie a konanie stáli tak rovno, že obetovali aj svoje životy.

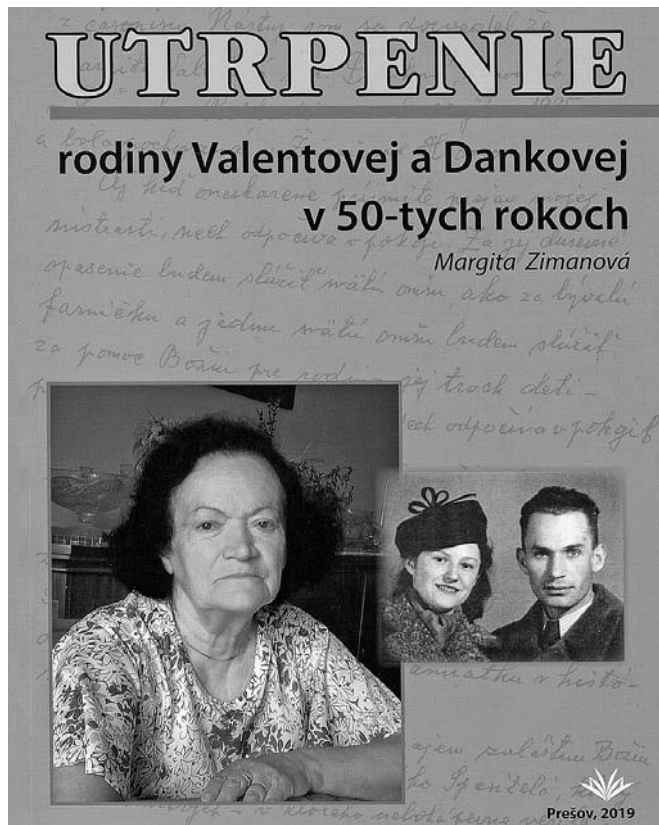
Všetko, čo je dôležité vedieť o opisanej dobe, je v tejto knihe. Niet presnejšieho obrazu, ako ho opísala autorka očami dievčatka, ktoré stratilo popraveného otca a na dlho žalárovanú matku.

Obdivujem vitalitu a odhodlanosť ženy, ktorá popri normálnych rodinných starostiach tak veľa pracuje, aby sa nevrátili k moci ľudia, ktorí jej a jej rodine spôsobili trpký osud.

Mám rád pani autorku a prosím Pána Boha, aby takých ľudí ako ona, bolo veľa. Bola by to záruka, že na Slovensku bude žiť dobrý, prajný a šlachetný národ.

Arpád Tarnóczy C.H.D.

politický väzeň a čestný predseda PV ZPKO

KONTRAREVOLUČNÉ VERŠE (1944 – 1945)

ZOSTAVIL MARTIN LACKO

KONTRAREVOLUČNÉ VERŠE

(1944 – 1945)

Zostavil Martin Lacko

Slovenský dejepisný spolok v Bytči najnovšie vydal pozoruhodnú publikáciu veršov s témou hádam najťažších dní Slovenska v 20. storočí. Zostavovateľ Martin Lacko v úvode píše:

„Nazdávame sa, že zbierka veršov, ktorá nám ukazuje augustové povstanie, prechod frontu, hrôzy vojny, nanútenú obnovu ČSR z iného pohľadu a z inej dimenzie, než na akú sme zvyknutí v podaní politikov a médií, je potrebnou práve

v dnešnej dobe. Ak nie kvôli inému, tak kvôli objektivite a historickej pravde. Tá je totiž dnes – podobne ako pred rokom 1989 – znova nežiaduca.“

Ešte dodáme, že v knihe so sugestívnou obálkou nájde čitateľ verše špičkových slovenských básnikov ako Rudolf Dilong, Gorazd Zvonický, Valentín Beniák, Andrej Žarnov, ale aj nášho Júliusa Homolu a ďalších. Knihu vrelo odporúčame.

jzz

STALO SA

3. mája 1945 spolu so sovietskou armádou vtiahli na Slovensko aj osobitné jednotky NKVD, ktoré robili očistňovacie akcie proti známym nekomunistickým verejným činiteľom aj v malých dedinách. Nevinné osoby bez akéhokoľvek súdneho pokračovania väznili, sústreďovali v improvizovaných táborech, a potom veľkú časť z nich násilne odviekli do ZSSR. Od októbra 1944 do júna 1945 takto deportovali do ZSSR podľa hrubých odhadov 15 až 20 tisíc slovenských občanov. Podľa najnovších údajov, opierajúcich sa o ruské archívy, išlo až o vyše 70 tisíc občanov Česko-Slovenska.

4. mája 1919 pri návrate lietadlom z Talianska zahynul francúzsky brigádny generál a slovenský člen vedúceho triumvirátu českého a slovenského odboja v zahraničí Dr. Milan Rastislav Štefánik. Spolu s ním zahynuli aj traja talianski sprievodcovia.

5. mája 1945 SNR rozhodnutím č. 1224/945-prez. vydala zatykač na 68-ročného spišského biskupa Jána Vojaššáka.

8. mája 1945 vláda SR v exile v rakúskom Kremsmünsteri podpísala dokument, ktorým sa bezvýhradne podrobila veliteľovi 20. korpusu 3. americkej armády generálovi Waltonovi H. Walkerovi. V ten deň sa skončila vojna v Európe.

10. – 11. mája 1848 sa z iniciatívy Štefana M. Daxnera zišla porada slovenských národovcov v Liptovskom Sv. Mikuláši, na ktorej zostavili Žiadosť slovenského národa. V štrnástich bodoch obsahovali program slovenského národno-revolučného hnutia. Jeho obsah predstavuje dôležitý dokument o štátoprávných požiadavkách Slovákov.

11. mája 1943 profesor patologickej anatómie na Lekárskej fakulte Slovenskej univerzity MUDr. František Šubík, ktorý sa zúčastnil na exkurzii medzinárodnej komisie súdnych lekárov do ruskej obce Katyň (Smolensk), kde objavili masový hrob Sovietmi zavraždených poľských dôstojníkov, vojakov a intelektuálnych pracovníkov, verejnou

prednáškou v Bratislave informoval o výsledkoch zistených komisiou. Táto potvrdila, že masová vražda sa stala v roku 1940 a bola dielom príslušníkov sovietskych policajných orgánov.

11. mája 1944 vymenoval pápež Pius XII. nitrianskeho biskupa Dr. Karola Kmetka za arcibiskupa.

12. mája 1635 bola založená Trnavská univerzita.

13. mája 2004 zomrel v Bratislave Jozef Tomášek, zakladajúci člen organizácie politických väzňov na Slovensku. Za druhého podpredsedu bol zvolený 8.1.1990. Väznený bol v rokoch 1958-1962.

15. mája 1720 sa v Štiavnických Baniach narodil Maximilián Hell.

16. mája 1949 dvadsaťjeden príslušníkov polície obsadilo Saleziánsky ústav v Michalovciach a ich vedúci oznámil riaditeľovi prof. Štefanovi Faberovi, že je zbavený svojich funkcií predstaveného saleziánskeho ústavu a správcu príľahlej farnosti. Musí ihneď opustiť túto budovu aj so svojimi spolupracovníkmi. Fabera odporoval poukázaním na nezákonnosť ich postupu, ale márne. Obyvateľstvo sa hrozivo zhromaždilo pri kostole a na dvore ústavu, takže saleziáni museli ľudí presviedčať, aby ich nebránili. Báli sa totiž krviprelievania. Všetkých rehoľníkov odviezli a eskortovali s ozbrojenou strážou až do Šaštína. Približne v tom istom čase podobne likvidovali ďalšie tri saleziánske diela v Žiline, v Trnave a v Komárne. To bola prvá násilná a protiprávna akcia komunistického režimu proti katolíckej reholi uskutočnená ešte pred ich oficiálnou likvidáciou. Postupne tým istým spôsobom likvidovali ďalších 24 kláštorov iných rehoľných spoločností.

20. mája 1945 sa v Jablonke uskutočnilo protestné zhromaždenie proti pripojeniu slovenských obcí Hornej Oravy k Poľsku.

20. mája 1950 v Prahe zriadili ministerstvo

národnej bezpečnosti, ktoré viedol najprv Ladislav Kopřiva a od 23. 1. 1952 K. Bačilek. Toto ministerstvo sa stalo výkonným orgánom nekontrolovateľného bezprávia a teroru proti všetkým „nepriateľom“ totalitnej Komunistickej strany v celej Č-SR.

21. mája 2004 zomrel v Ružomberku zakladajúci člen organizácie politických väzňov na Slovensku Pavol Brodňanský.

24. mája 1918 prišiel do Ameriky predseda Česko-Slovenskej národnej rady profesor Tomáš G. Masaryk a vo svojom prejave k Slovákom v Pittsburghu vyhlásil: „Bude slobodné Česko a bude slobodné Slovensko. Na Slovensku politické vedenie, školy, súdnictvo a všetko iné bude slovenské, v Čechách české.“ Na základe tohto vyhlásenia predstavitelia slovenských a českých spolkov, aj prof. T. G. Masaryk, 30. mája podpísali Česko-Slovenskú dohodu.

25. mája 1991 pápež Ján Pavol II. poctil sídelného biskupa v Nitre, politického väzňa Mons. Jána Chryzostoma Korca hodnosťou kardinála. Je to prvý biskup na území Slovenska, ktorému Svätá stolica udelila tento najvyšší stupeň cirkevných hodností. Do tejto vysokej funkcie medzi najbližších poradcov pápeža bol slávnostne inštalovaný v Ríme 28. júna.

25. mája 1985 vymenoval pápež Jozefa Tomka za kardinála.

29. mája 1960 vznikla Slovenská oslobodzovacia rada spojením SNR v zahraničí a Slovenského oslobodzovacieho výboru.

Máj 1947 - v tomto čase bolo na Slovensku ešte stále deväť pracovných táborov, v ktorých živorilo vyše 900 osôb. Ku koncu roka sa ich stav zvýšil na 1387.

Máj 1972 - skupina katolíckych laikov v Bratislave založila tajné vydavateľstvo Samizdat, ktoré vydávalo náboženskú literatúru pre tajné krúžky laikov a kňazov, neskôr aj štvrtročník Radosť a nádej (RAN). Vydavateľstvo pôsobilo až do roku 1990.

Bol som robotníkom v Sovietskom zväze

V minulom čísle Svedectva sme začali uverejňovať úryvky z knihy amerického Slováka Andreja Šmitha *Bol som robotníkom v Sovietskom zväze*. Tohto zapáleného komunistu pobyt v Sovietskom zväze celkom vyliečil z viery v prvý štát robotníkov na svete. Ďalší úryvok je z kapitoly Zájazd na Volgu.

„V roku 1933 sa rozšírili v Moskve správy, že Hitler začal kampaň na oslobodenie nemeckých kolonistov v Povolžskej republike. Nemecké správy hovorili, že tisíce ľudí tam umierajú hladom, a že nedostatok a bieda sú tam ešte väčšie ako na Ukrajine a na severnom Kaukaze. Sovietska vláda nielenže s veľkým rozhorčením odmietla tieto správy, ale rozhodla sa pustiť do kampane, ktorá mala vyvrátiť nacistami rozširované správy o veľkej biele. (...) ...vybrali svojich najlepších cudzích robotníkov pre exkurziu do oblasti Volgy, ktorí mali potom povedať svetu pravdu o tom, ako sa veci majú v skutočnosti. (...) Na druhý deň sme došli do Volského (Voľsk), lodného strediska okolitých kolchozov a sovchozov... (...) Usporiadanie verejného privítania a parády boli opäť zbytočné, lebo účastníci exkurzie sa rozprchli, aby sa sami poobzerali po okolí. (...) **Druhá sedliacka sa predierala cez zástup. Na jednej ruke niesla dieťa dru-**

hou ťahala za sebou druhé dieťa. Priblížila sa k propagandistovi a skríčala na neho: ‘A prečo ty nerobíš, prečo ty máš inú prácu ako nás hnať do roboty? Ty máš krásne šaty i jedenia koľko chceš. My nemáme nič. Tu máš moje dieťa.’ kričala a strkala mu vyzíabnuté dieťa. ‘Staraj sa o moje dieťa a ja pôjdem robiť.’ (...) Pristúpil som k žene v stredných rokoch stojacej na kraji zástupu. Povedal som jej, že sme návštevníci z Nemecka, Ameriky a Česko-Slovenska a že by sme chceli vedieť, čo sa to tu robí. Rozpovedala nám príčinu pobúrenia. ‘Robíme ani otroci a oni nám všetko poberú. My nemáme nič. V stolovej (jedálni) nám dávajú akúsi kašu (miešaniu) zo zhnitých zemiakov a dýň, čo nie je ani pre prasce. Inšie nič nedostaneme, ani chleba, ani mäsa. Ako môžeme z toho žiť? A tak ľudia utekajú preč. Nechcú robiť. Vlani mnohí pomreli a ani tento rok to nie je lepšie.’ (...) **Spýtal som sa jej ďalej, kde sa tu berie toľko vyzíabnutých detí. ‘Niektoré sú bezprízorné, ‘hovorila,’ a niektoré majú rodičov v kolchozoch. Deti žijú v opustených drevených chatrčiach v dedine. V noci prichádzajú na kolchozy a tam kradnú. Na trhu potom predávajú čo sa im podarilo ukradnúť.’**

PRIPOMÍNAME SI

V máji si pripomínáme významné životné jubileá týchto našich členov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

55 rokov

Oľga Čajkovičová, Nitra 16.5.1965
Judita Zdechovanová, Lučenec 30.5.1965

65 rokov

Marta Loučičanová, Žiar nad Hronom 26.5.1955

80 rokov

Anna Letrichová, Krásna Hôrka 18.5.1940
Ladislav Solár, Nitra 14.5.1940
Ema Ballová, Nitra 20.5.1940
Jolana Lukáčová, Michalovce 24.5.1940
Žofia Szatmáryová, Spišské Vlachy 12.5.1940

82 rokov

Jozef Dvorčák, Levoča 17.5.1938

84 rokov

Mária Mišeje, USA 25.5.1936
Milan Hric, Badín 17.5.1936
Ladislav Lenčes, Nitra 28.5.1936

85 rokov

Margita Luknišová, Nitra 27.5.1935

Oľga Ostrožlíková, Úľany nad Žitavou 2.5.1935
Anna Šlepecká, Záhor 10.5.1935

86 rokov

Anna Maková, Heľpa 22.5.1934
PhDr. Katarína Mikulová, Bratislava 31.5.1934

87 rokov

Irena Šranková, Veľký Lapáš 8.5.1933
Irena Lichtmaneggerová, Lučenec 5.9.1933

88 rokov

Jozef Cahel, Považská Bystrica 18.5.1932

89 rokov

Margita Bartovičová, Šurany 30.5.1931

91 rokov

Viera Chylová, Banská Bystrica 24.5.1929
Eugénia Vyskočilová, Bratislava 5.5.1929

92 rokov

Magdaléna Salvianová, Trnava 17.5.1928
Božena Zacharová, Bratislava 19.5.1928

Jubilantom srdečne blahoželáme

PRISPELI NA ČINNOSŤ

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava

10 EUR

Peter Gallo, Trenčín 38 EUR

Štefan Daško, Dubnica nad Váhom

10 EUR

Renáta Červeňanová, Trenčín 55 EUR

Bc. Mária Bednáriková, Trenčín 6 EUR

Eva Jančová, Trenčín 6 EUR

Mária Hollá, Nitra 20 EUR

Eliška Michalčíková, Trenčín 8 EUR

Melánia Rabinová, Trenianske Teplice

5 EUR

Pavol Šandorfi, Trenčianska Teplá 10 EUR

Ján Kulíšek, Trenčín 18 EUR

Zuzana Hrnčárová, Trenčín 20 EUR

Arcibiskup Ján Sokol, Trnava 1000 EUR

Milan Ďurica, Bratislava 100 EUR

PeaDr. Elena Súlová, Trnava 10 EUR

Anna Hudáková, Ilava 10 EUR

Jana Blublová, Ivanka pri Dunaji 20 EUR

Ing. Ivana Mravcová, Ivanka pri Dunaji

26 EUR

Ing. Anton Ondejka, Bratislava 18 EUR

Anna Hudecová, Slovenský Grob 18 EUR

Milan Kašiar, Ilava 50 EUR

Darcom vyslovujeme

úprimné poďakovanie

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku nedožitých 84 rokov, zomrel **Miroslav ČURAJ** zo Žarnovice, dlhoročný člen pobočky PV ZPKO v Žiline. Posledná rozlúčka sa konala 17. februára 2020 v Rím. kat. kostole v Žarnovici a na miestnom cintoríne.

† Vo veku 92 rokov, 7. marca 2020, zomrel **Fridrich FRITZ** v Martine – Záturčí. Bol dlhoročným predsedom a neskôr čestným predsedom pobočky PV ZPKO v Spišskej Novej Vsi. Posledná rozlúčka sa konala v Martine 9. marca 2020 za účasti najbližších členov rodiny. Po skončení pandémie budú telesné pozostatky zosnulého uložené na cintoríne v Spišskej Novej Vsi za prítomnosti členov PV ZPKO.

Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť

Aký bol Fridrich Fritz?

Nešpekuloval, aby získal poľahčujúcu okolnosť. Bol jednoducho pravdovravný a úprimný. Keď sa chcel vlakom cez Aš dostať do Nemecka zdal sa kontrole podozrivý. A on sa priznal. „Povedal som im, môžete mi veriť a nemusíte. A oni hneď telefonovali do Levoče a zistili, že som mal byť na vojenčine (PTP), že som bohoslovec a všetko, čo potrebovali o mne vedieť,“ povedal v rozhovore pre Svedectvo Fridrich Fritz pred siedmimi rokmi. Došiel dvadsať rokov, ako ináč, za vlezradu. Už nie je medzi nami, no nezabúdame. (zl)

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciam na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu.

pisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda nepravínici by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdu podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na číslo účtu: **SK74 3100 0000 0040 0012 8109** alebo sa kontaktujte na tel. číslo 02-526 381 56.

Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

UPOZORNENIE. Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú vzhľadom na situáciu s pandemiou koronavírusu až do odvolania zrušené.

AKO POCHOVAŤ AGENTOV A TERORISTOV

Tajný rozkaz MNB číslo 164/1952 čl. 181 z 18.11.1952

(čiastočný výpis)

... Nariadujem všetkým náčelníkom a veliteľom, ktorí pripad zastreleného agenta alebo teroristu spracovávajú, aby okamžite po súdnej pitve zabezpečili jeho prevoz do najbližšieho krematória. So správou krematória je potom potrebné prerokovať spálenie mŕtvoly bez akejkoľvek účasti verejnosti (vrátane príbuzných). Urnu s popolom potom správa krematória odovzdá náčelníkovi okresného oddelenia VB v mieste, ktoré zabezpečí uloženie urny na väzenskom cintoríne. Odvoz mŕtvoly do krematória je potrebné zabezpečiť tak, aby bol pred verejnosťou utajený. Pokiaľ nie je možné z akýchkoľvek dôvodov previezť mŕtvolu do krematória, je potrebné zväziť možnosť pochovania agenta alebo teroristu v inej obci, než bolo jeho posledné bydlisko. V mieste posledného bydliska je možné jeho pochovanie iba v prípade absolútnej nevyhnutnosti.

Pri pohrebe do zeme je potrebné kontaktovať predsedu MNV, v ktorého obvode má byť mŕtvola pochovaná a prerokovať s ním pochovanie tak, aby :

1. mŕtvola bola pochovaná podľa možnosti ihneď po súdnej pitve alebo prevoze do obce;
2. termín pohrebu bol absolútne utajený, t.j. aby hrobárovi bol daný pokyn vykopať hrob bez udania mena pochovaného, a doba uloženia truhly do hrobu mu bola oznámená tesne pred pochovaním.

KAROL BACÍLEK

arm. gen. minister

Národnej bezpečnosti

23. 1. 1952 - 14.9.1953

AUTOR

3. umiestnenie hrobu na cintoríne musí byť zabezpečené pred odhalením (pochovanie v spoločnom hrobe alebo aspoň v neoznačenom hrobe). Truhlu zasypať okamžite po jej uložení a hrob zrovnať so zemou tak, aby nebol zisťiteľný. S uradným lekárom, ktorý vykoná obhliadku mŕtvoly je potrebné prerokovať, aby list o obhliadke a úmrtný list poslal príslušnému MNV a súdu k začiatku konania o pozostalosti.

V prípade, že agent alebo terorista bol usmrtený a pochovaný v inej obci, než je miesto jeho posledného bydliska, je potrebné do 7 dní odo dňa jeho pochovania oznámiť predsedovi MNV posledného bydliska, že usmrtený agent alebo terorista zomrel a že je potrebné vykonať jeho odhlásenia z evidencie obyvateľstva a z evidencie zásobovacej, zároveň bude oznámené, že list obhliadke a úmrtný list je na okresnom súde. Zároveň by mal predseda MNV vyrozumieť o úmrtí najbližších príbuzných s tým, že zosnulý už bol pochovaný a miesto pochovania nemôže byť zo závažných bezpečnostných dôvodov zverejnené.

Ak bol terorista alebo agent usmrtený v obci svojho posledného bydliska, oznámi predseda MNV, po jeho pochovaní, najbližším príbuzným, že usmrtený už bol pochovaný.

Pozn.:

Československé súdy považovali utečencov za agentov západných mocností.